

*Kas gražu, atsilieps, kas
teisinga, nemirs, nors vandenim,
kalnais apklotum.*

Vaižgantas

PRAGIEDRULIAI

Nepriklausomas rokiškėnų laikraštis

1999 m. balandžio 2 d. penktadienis. Nr. 26. (106) Kaina 0,80 Lt.

Svečiavosi meras

Vygandas Pranskūnas

“Rokiškio pragiedrulių” redakcijoje lankėsi rajono meras Almantas Blažys. Susitikime su redakcijos darbuotojais svečias papasakojo, kokiais rūpesčiais šiuo metu gyvena Savivaldybė, domėjosi naujo rajono laikraščio – “Rokiškio pragiedrulių” – leidybos subtilybėmis. Meras nustebo, kad laikraštis leidžiamas tik metai.

Susitikime daugiausia kalbėta apie pasiruošimą artėjančiam Rokiškio 500 metų jubiliejui. Svečias sakė, kad Nepriklausomybės aikštės rekonstrukcijos projekto sąmatinė vertė – 5,1 mln. Lt. Tiek pinigų šiemet Savivaldybė negaus, todėl kai kurie darbai bus atlikti po jubiliejaus.

Meras taip pat kalbėjo apie Kavoliškio bei Konstantinavos šilumos ūkio decentralizavimą.

A. Blažys informavo, kad vietoj jo žmonos Pandėlio seniūnu jau dirba Romas Kujelis.

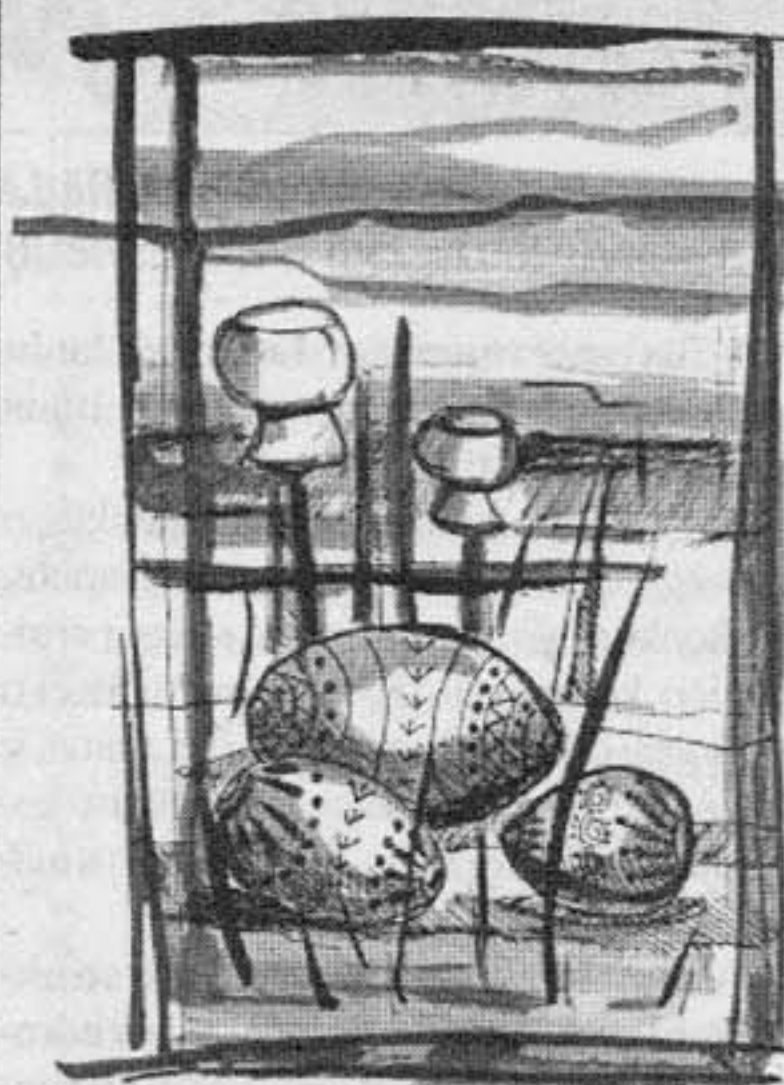
Sveiki sulaukę šv. Velykų!

Mieli rokiškėnai,

Šviesą, tikėjimą ir viltį teatneša Jums šv. Velykų rytas. Linkiu džiaugsmingos šventės, dvasios atgaivos, geros sveikatos ir pavasariškos nuotaikos.

Almantas Blažys
Rajono meras

Velykų paslaptis

Salvinija Kalpokaitė

Iki 325 metų Nicos bažnytinio Susirinkimo krikščionių ir žydų Velykos sutapo. Vėliau krikščionys šią datą rinkosi remdamiesi Mėnulio ciklu – po kovo 21 dienos, t.y. lygiadienio. Velykos – pirma-

sis sekmadienis, prasidėjus mėnulio pilnačiai. Dėl to ir Velykų diena nepastovi. Tačiau šios šventės visuomet sulaukiame tarp kovo 21 – osios ir balandžio 26 – osios.

Velykų laukimas ypač sustiprėja po Verbų dienos, išgyvenus beveik 7 savaites Gavėnios rimtyje, pasninkaujant.

Pirmoji reikšminga Didžiosios savaitės diena – Didysis ketvirtadienis. Šią dieną Kristus su apaštalais valgė pasutinę vakarienę, kurios metu dieviškąją galia paverė duoną savo kūnu, o vyną – krauju. Po šią dieną aukotų šv. Mišių nutyla visų bažnyčių vargonai ir varpai.

Didysis ketvirtadienis dar vadintas ir “čystuoju ketvirtadieniu”. Šią dieną buvo tvarkomos sodybos, namai, reikėjo išplauti visus skalbinius, indus, viską išvalyti, kad metai būtų švarūs. Buvo manoma, jog prieš saulei tekant, reikia apsiprausti vandeniu ar sniegu, įlįsti į ežerą, tai visus metus kūnas bus švarus. Viską reikia daryti tekinom, tuomet visus metus busi spartus.

Nukelta į 2 psl.

Garbės ir orumo gynimas

Vytautas Sketeris
Advokatas

Turbūt vos ne kiekvienas žmogus žino, kad asmuo arba organizacija turi teisę reikalauti teismo paneigti jų garbę ir orumą žeminančias ir tikrovės neatitinkančias žinias. Taip pat turbūt žino, kad galima reikalauti moralinės žalos atlyginimo, kurios dydį kiekvienu atveju nuo penkių šimtų iki dešimties tūkstančių litų nustato teismas.

O kaip anksčiau buvo ginama garbė ir orumas, kaip vystėsi garbės ir orumo gynimas? Apie tai ir norėčiau supažindinti laikraščio skaitytojus.

Asmeninio orumo jausmas gimė žmoguje jau gimininėje visuomenėje. Pagrindas gimti orumui gimininėje visuomenėje buvo dalyvavimas bendrame darbe ir gerbimas žmonių, parodžiusių drąsą ir jėgą kovoje dėl gyvybės, susiduriant su priešiškomis giminėmis. Netinkamų, žalingų bendruomenei poelgių pasmerkimas buvo viena iš pagrindinių poveikio priemonių giminės, genties tradicijų bei papročių pažeidėjams.

Susikūrus valstybei garbės ir orumo apsaugą į savo rankas paima valstybė. Į žmogaus orumą žiūrima kaip į asmenybės privilegiją, priklausančią viešpatuojančioms klasėms. Asmenybės orumas vergvaldinėje visuomenėje buvo

sukaustytas religiniais prietaisais, nuo kurių išsilaisvinti galėjo tik labiausiai pažangūs, tikintys žmogaus jėga ir jo galimybės, žmonės.

Jau pirmuose vergvaldystės laikotarpiu įstatymuose randame piliečių garbės ir orumo gynimą. Babilono karaliaus Hamurabi įstatymai numatė atsakomybę už nepagrįstą apkaltinimą. Jeigu asmuo, apkaltinęs kitą asmenį žmogžudyste, to fakto neįrodo, jis pats turi būti nužudytas. Tokia pat bausmė buvo ir už nepagrįstą apkaltinimą burtininkavimu. Tačiau šie įstatymai gindavo tik vergvaldžių garbę ir orumą, vergas buvo tik "kalbantį įrankį".

Nelygiatėisė moters padėtis, jos garbės ir orumo žeminimas atsispindi senovės Indijos įstatymuose (Menu įstatymai). Moteris niekada neįgaudavo savarankiškumo. Ji būdavo pavaldi tėvui, vyrui arba sūnams. Šie įstatymai leisdavo vyrui išvaryti žmoną ir parsivesdinti kitą šiais atvejais: jeigu žmona per 8 metus nepagimdo nė vieno vaiko; jeigu ji per 10 metų gimdo negyvus vaikus; jeigu per 11 metų gimdo tik mergaites. O jeigu žmona nepagarbiai elgiasi su vyru, tai tokią žmoną vyras privalėjo teisę išvaryti nedelsdamas. Žmona privalėjo gerbti savo vyrą, nors tas neturėjo jokių dorų savybių.

Feodalinėje visuomenėje garbė buvo apsprendžiama luomu. Neįmanoma buvo ginti "prastuomenės" orumo. Riteriai garbės ir orumo klausimus spręsdavo dvikovų aikštelėse. Kunigaikštis dalindavo feodus vasalams; turtas tapo dosnumo ženklu. Taip pasireiškė riterių garbės – pagrindinė viešpatuojančios klasės moralinio kodekso vertybė. Šį teiginį puikiai iliustruoja Prancūzijos karaliaus Francisko I (1515-1547) posakis po mūšio prie Pavijos: "Viskas prarasta, išskyrus garbę".

Lietuvos Didžiojoje Kunigaikštystėje taip pat buvo numatytas garbės ir orumo gynimas. Lietuvos Statutas (1529-1588) nusikaltimų prieš garbę objektu pripažino tik šlėktų, dvasiškių ir miestiečių garbę. Valstiečiams teisės į garbę Statutas nepripažino.

Sunkiausia bausmė Lietuvos Didžiojoje Kunigaikštystėje buvo garbės atėmimas.

Vienu iš sunkiausių nusikaltimų prieš šlėktos garbę buvo nepagrįstas šlėktystės neigimas. Jeigu šį nusikaltimą padarydavo šlėkta, tai jis būdavo įkalinamas 20 savaitių ir turėdavo sumokėti dvigubą baudą. Jeigu kaltinamasis ne šlėkta, tai pagal 1588 metų Lietuvos Statuto 111 sk. 22 str. jis būdavo pririšamas prie gėdos stulpo, o po to išvaromas iš miesto, viešai paskelbiant, kuo jis nusikalto.

Lietuvos Statutas numatė savotiškų paskleistų žinių paneigimą. Antai, asmuo, nepagrįstai pažeidęs kieno nors garbę, tvirtindamas, kad jo motina buvusi nedora ir jis neteisėtas vaikas, privalėjo sumokėti 80 kapų skatikų baudą ir viešai teisme pareikšti: "Kada aš apie tave kalbėjau, kad tu nedoros motinos ir neteisėtas sūnus, tai aš lojau ant tavęs kaip šuo". Atsisakius teisiamajam pasakyti šiuos žodžius, jis buvo kalinamas tol, kol nustatyta forma nepaneigdavo šmeižto.

Nepriklausomoje Lietuvoje taip pat buvo ginama garbė ir orumas. Įstatymas skelbė: "Kaltasis, padaręs kam nors asmens nuoskaudą ar įžeidimą, gali, nuskriaustajam reikalaujant, būti nuteistas pamokėti už nešlovę, pareinamai nuo skriaudiko su nuskriaustuoju ypatingų santykių, nuo penkių litų iki pusterčio šimto litų".

Taigi buvę ir dabartiniai įstatymai rodo, kad visais laikais buvo skiriamas didelis dėmesys garbės ir orumo apsaugai. Fransua Mari Arue Volteras rašė, kad išvystytas garbės jausmas ir gėdos baimė geresni moralės ir padoraus gyvenimo skelbėjai, negu budelis.

Vaikai - visų rūpestis

Vitas Žitkus

Rokiškio teatro rūmų salėje vyko rajono ugdymo įstaigų darbuotojų konferencija tema "Moksleivių sveikatai – visų rūpestis". Kalbėta apie ugdymo įstaigų higieninę būklę, kūno kultūros pamokų organizavimą silpnės sveikatos moksleiviams, kitais klausimais.

Konferencijoje pareikšta daug kritinių minčių apie prastą mokyklų materialinę bazę, nepilnavertes kūno kultūros pamokas.

Konferencijos dalyviai priėmė rezoliuciją, kurią spausdiname.

Rezoliucija

Dėl Rokiškio rajono moksleivių sveikatos gerinimo

Gera sveikata ir savijauta yra viena svarbiausių normalaus vaiko vystymosi ir sėkmingo mokymo prielaidų. Visuomenė, kurioje gyvename, turi padėti auginti sveiką vaiką ir jausti atsakomybę už jo sveikatą.

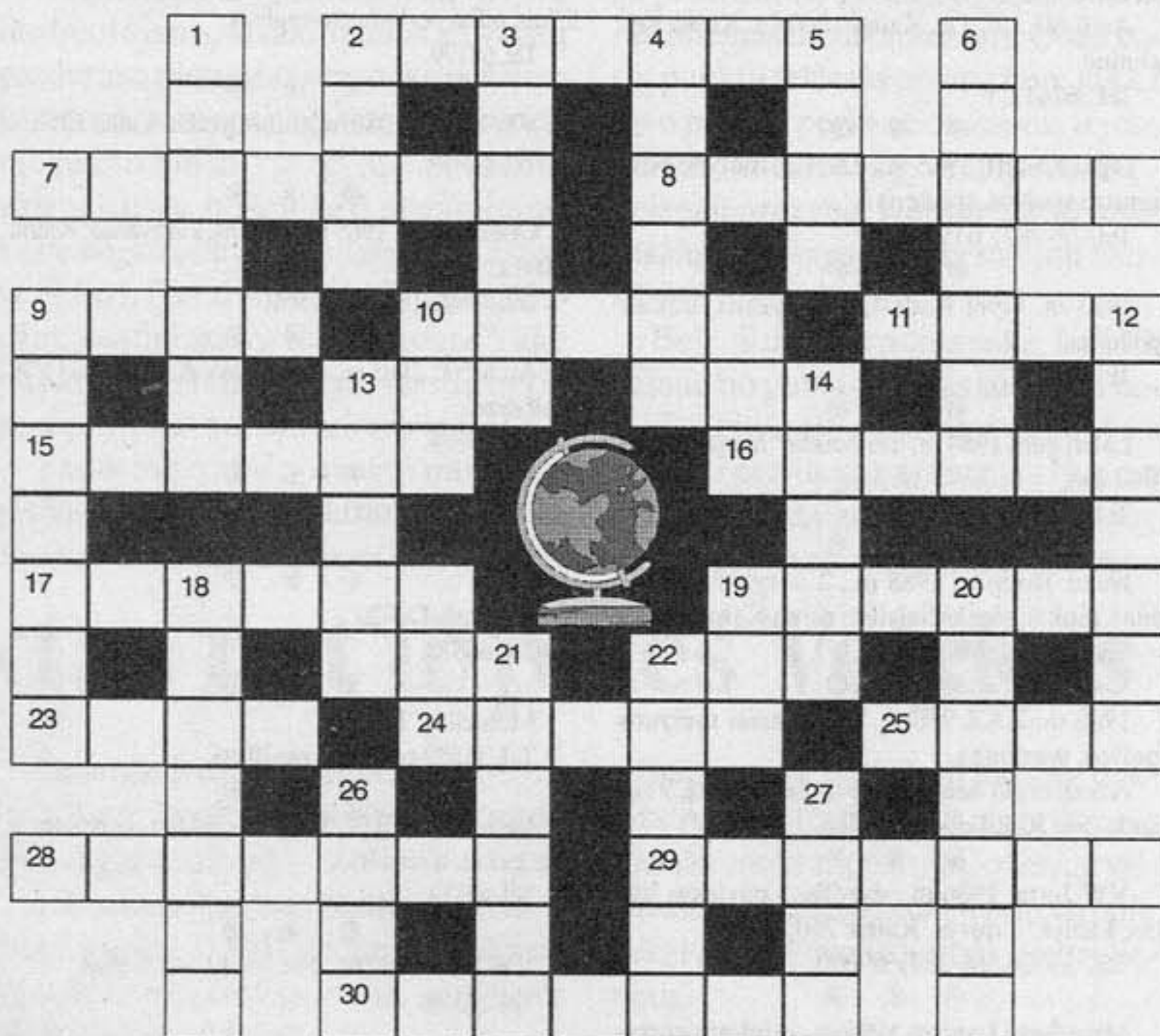
Konferencijos dalyviai, išklause prašimus,

konstatuoja, kad moksleivių sveikata rajone rūpinasi daug institucijų, visuomeninių organizacijų, tačiau jų veikla nepakankamai koordinuojama, mažai skiriama lėšų mokyklų materialinei bazei gerinti;

mano, kad moksleivių sveikatos rodikliai turėtų kelti nerimą visai rajono visuomenei, o moksleivių sveikata turi būti gerinama kryptingai, pasitelkiant tėvus, pedagogus, medikus;

siūlo ypatingą dėmesį skirti moksleivių sveikos gyvensenos mokymui, sudaryti sveikas, saugias darbo ir mokymosi sąlygas mokyklose, savivaldybės bendruomenės sveikatos tarybai koordinuoti visų institucijų ir visuomeninių organizacijų, kurios rūpinasi vaikų sveikata, veiklą. Savivaldybės gydytojui ir Švietimo tarnybai inicijuoti rajono moksleivių sveikatos programos 2000-2005 m. rengimą, pasitelkiant mokyklų bendruomenių tarybų atstovus ir moksleivių lyderius.

Kryžiažodis

Vertikaliai:

1. Nuo stogo lašantis vanduo.
2. Žemės plotas, iš visų pusių apsup-tas vandens.
3. Avalynė.
4. Prietaruose – magiškas būdas nori-mam tikslui pasiekti.
5. Lietuvių dainininkė.
6. Valstybė, kurios sostinė Briuselis.
9. Stambi pastato sienos ar perdengi-mo dalis.
12. Dėžutė ar kamuoliukas adatoms lai-kyti.
13. Klanas.
14. Ašutinė meškerės virvelė.
18. Senovės Romos gyventojai.
20. Lakūnas.
21. Styginis muzikos instrumentas.
22. Viršutinė dubens kaulų dalis.
26. Žodžio "kalti" trečias asmuo.
27. Pagrindinis, svarbiausias ko nors dalykas.

Horizontaliai:

7. Piniginė ar kitokia parama.
8. Graižiažiedžių šeimos dekoratyvinis darželio augalas.
9. Gerai nupinta juosta.
10. Bahamų sostinė.
11. Ryšys, saitas.

15. Snukis, žiotys.

16. Mįslė, kur iš atskirų raidžių ar skiemenų reikia išpėti visą žodį.

17. Viena iš trijų tradicinių poezijos rūšių, vaizduojanti autoriaus išgyveni-mus, mintis, jausmus.

19. Vietos, kur susikerta dvi linijos, plokštumos ar daiktai.

23. Skaičius, gaunamas sudėjus ke-lis skaičius.

24. Nedidelis paukštelis ilga uode-ga.

25. Moteriškas vardas.

28. Sukabinamasis prietaisas.

29. Lengvas, atviras moterų apavas.

30. Moteriškas vardas.

Sudarė Nida Pranskūnaitė

Kryžiažodžio, spausdinto

24 – me numerįje, atsakymai

1. Garsas 2. Chalva 3. Ardas 4. Akci-ja 5. Mašalas 6. Kronika 7. Liaudis 8. Kazachai 9. Kvarcas 10. Panama 11. Mejozė 12. Atkarpa 13. Srautas 14. Pi-ratas 15. Parakas 16. Omas 17. Pupa 18. Planeta 19. Sandoras 20. Olimpai 21. Štampas 22. Adinys 23. Tortas 24. Vei-das 25. Voras 26. Pažas 27. Sporos 28. Tonažas 29. Pylimas 30. Vakaras.

Kas geriau: šimtas draugų ar šimtas litų?

Algis Ruginis

Kada šeimyninis konfliktas pasiekia apogėjų, žmona teškia ant stalo šimtą litų ir išrėkia:

- Eik pas tuos savo draugus ir džiauks! Pažiūrėsim!

- Ir eisiu, - pasakau ryžtingai. - Kiek žmonių dėl draugo puolė į ugnį ir vandens...

Mano pasiryžimas tvirtas: visam laikui iš žmonos galvos ištrinti dėmes, juodinančias draugystę.

Išsitraukiu iš spintos šventinį kostiumą, pasirišu kaklaraištį, nusiblizginu batus, iš savo atsargų papildau piniginę antra šimtinė ir patraukiu į miestą.

Miestas spindėdamas mane pasitinka vakarietiška kultūra. Dešimtys barų ir užėigų žėri ryškių spalvų pavadinimais: "Tavo viltis", "Gyvenimo džiaugsmas", "Putos šauksmas". Prie pastarojo, beveik kakto-muša, susidūri su buvusiu klasioku Virgiu. Virgiui viskas klostosi gerai, tik po vakarykščio - galva plyšta.

- Ne bėda, - nuraminu jį. - Pataisysime.

- Geriausia čia, - sako Virgis, rodydamas į barą "Putos šauksmas". - Čia pigiausias ir stipriausias alus.

Užėiname. Viduje beveik tuščia. Prie vieno stalo du vyrai geria alų, toliau kiti du šnabždasi. Jaukiai spindi poliruotų stalų lakas.

Užsisakome po bokalą alaus ir tuoj pat ištuštiname.

Mane pagauna įkvėpimas. Atsisuku į tuos du vyrus. Vieno veidas kažkoks įsimintinas: priekinė išsišovę skruostikauliai, aptempti išgeltusia oda. Ne veidas, o tikra "užgavėnių kaukė". Šie skaičiuoja centus ir, matyt, nesurenka. Mane apima kilnumo jausmas:

- Vyrai, kas nori alaus? - sušunku žiūrėdamas į juos.

Tuščiam bare balsas nuskamba kraupiai... Vyrai sužiūra į mane. Tyli.

- Barmene, keturis bokalus alaus, - pasipuikuodamas pasakau. - Prašau, vyrai,

FELJETONAS

paimkite, čia jums. Gerkite į sveikatą!

Vyrai prieina. "Užgavėnių kaukė" nusima kepurę. Šviesūs plaukai, žvitrūs, skvarbios akys. Klasioko Egio šešėlis. Dvidešimt metų nematytas. Tai bent likimo ironija. Kur bepašiusi - klasiokai. Laisvos Lietuvos gruoblėta ekonominė ranka suginė vyrus į gimtąjį miestą. Reikia atšvęsti. Tik kur? Virgis pasiūlo užsukti pas netoliese gyvenantį Joną. Ketvirtojo atsikratome - svetimas.

Jonas sutinka maloniai, tik nepatinkliai žvilgčioja į mano šventišką išvaizdą. Virgis paaiškina. Priima. Kad išgelbėtume žlungančią Lietuvos ekonomiką, nusprendžiame gerti tik "Lietuvišką". Ritualas prasideda: aš finansuoju, o Egis tiekia. Jis aptarnauja žaibiškai. Butelį jau atkemša prie durų. Klasiakinis laisvos rinkos paslaugų pavyzdys. Įpusėjus trečiam buteliui, galvos užkaista, nesulaikomai liejasi emocijos, jaunystės prisiminimai. Virgis didžiuojasi, kad žinojo, jog Egis Lenino portretą įgrūdė į tualetą skylę, tačiau neišdavė. Saugumiečiai siautėjo mokykloje dvi savaites. Direktorių išvijo iš darbo. Kokie patriotai buvome, tikri karo vyrai. "Vienas už visus - visi už vieną!" - sušunkame, iškeldami virš stalo sunertų rankų trikampį - amžinos draugystės simbolį. Pakartotą jaunystės priesaiką tuoj pat sutvirtiname išgerdami po pusę stiklinės degtinės.

Klasiokai pinigų reikalauja jau šeštajam buteliui. Deja, ji pradėjus, akyse man ėmė sukutis kambario sienos, aplinka - skęsti migloje.

- Nebepilk jam - jau gatavas. Nega-dink Dievo dovanos, - pasiekia mano ausis tolimas sarkastiškas Egio balsas.

- Nenutuokė, ką geria. Kukurūzinis "Lietuviškos" butelyje - ne inteligento skrandžiui, - kažkur sududena Virgis ir visi nusikvatoja.

Man vis vien...

☪ ☪ ☪

- Nebegaliu! - vėl išgirstu Egio balsą. - Pusę kelio atvilkome.

- Pavargau ir aš, - sunkiai atsidūsta Virgis.

- Mentai tuoj išlįs iš "būdos". Jeigu ilgiau terliosimės su juo, susems ir mus. Tada atims, ką uždirbome. Neverta rizikuoti. Guldome čia, už namo, - aiškina Egis.

Dar kiek patempę mane paguldo. Vienas greit nueina, antras, atsegęs striukę, įkiša ranką į užantį.

- Nebeliesk! Palik nors atsipagirti. Šiandien ir taip daug užkalei, - subara Virgis.

- Nesinervink! - atšauna Egis, užsegdamas striukę. - Jeigu reikės - išsiims iš bankelio.

Aš viskam abejingas. Juntu, kaip ledinis šaltis nuo apačios ima skverbtis į mano kūną. Prisitraukiu kelius prie krūtinės ir panyru į nebūtį...

Realybė nereali. Guliu ant kažko minkšto, švelnaus, mane supa. Monotoniškai dūzgia variklis, silpnai šviečia kažkokios lemputės, o maloni šiluma stumia iš kaulų šalčio gėlą.

- Kaip sužinojau, klausiate? - aidi duslus, tolimas, lyg iš kito pasaulio žmonos balsas. - Draugė paskambino. Numetė po jos langais. Visa laimė, kad ji dar nemiegojo - pažino ir pranešė. Būtų sušalęs.

Mano širdį užlieja malonus ramybės ir pasitikėjimo jausmas...

PRAGIEDRULIAI

Mūsų adresas:
Nepriklausomybės a. 22
4820 Rokiškis

Tel./Faks. 5 13 54

**e-mail: pragiedruliai
@post.omnitel.net**

Leidėjas UAB
"Rokiškio pragiedruliai"
Indeksas 424
2 spaudos lankai.

Laikraštis leidžiamas
trečiadieniais ir
penktadieniais

Tiražas 6025 egz.

Redaktorius
Vygandas Pranskūnas
Redaktoriaus pavaduotoja
Rasa Čižauskienė Tel. 51354
Korespondentas
Stanislovas Varneckas Tel. 51354
Buhalterė
Antanina Šapranauskienė Tel. 51354
Leidybos centras:
Jolita Kaškevičienė,
Giedrius Šimėnas Tel. 51354

Rankraščiai negražinami
Redakcija už reklamos ir
skelbimų turinį neatsako
Skelbimai ir prenumerata
redakcijoje priimami
darbo dienomis

Prenumeratos kaina:
1 mėn.- 6 Lt;
3 mėn.- 18 Lt;
6 mėn.- 36 Lt.

Velykų paslaptis

Atkelta iš 1 psl.

Didysis penktadienis ir šeštadienis – atgailos dienos. Didįjį penktadienį dirbama mažiau, laikomasi tylos. Krėsti voratinklių, šluoti tādien nevalia, bartis, rėkauti taip pat būdavo draudžiama, nes būsi apykurtis, triukšmadarys.

Buvo manoma, kad mergina, Didžiojo penktadienio vakarą pasistačiusi prieš save veidrodį, pamatys tą, už kurio ištėkės.

Didįjį šeštadienį iki pietų baigiami dirbti visi sunkūs darbai. Marginami kiaušiniai, įrengiamos sūpuoklės.

Didysis šeštadienis – tai budėjimas prie simbolinio Kristaus kapo ir Prisikėlimo laukimas. Vakare vyksta pamaldos, šventinamas vanduo ir ugnis. Užgroja vargonai, suskamba varpai, pasigirsta giesmė "Aleliuja".

Nuo seno buvo tikima, kad šv. Velykų rytą žmogaus balsu prašneka varpai. Varpų žodžiai šventi, šventas ir jų skambesys.

Velykų rytas – Kristaus Prisikėlimo rytas. Todėl iš ryto bažnyčiose vyksta ypatingos apeigos.

Išėję iš bažnyčios, pasisveikinę ir vieni kitiems palinkėję gerų metų, sveikatos, žmonės skuba namo. Jei neskubėsi – visus metus vaikščiosi apsnūdęs.

Parėję į namus, dengia stalą. Stalas per Velykas nuo senų laikų uždengiamas balta drobine staltiese. Stalo viduryje iš vytelių pintoje pintinėleje, moliniame dubenėlyje sudėti švyti margučiai, papuošti bruknių, pataisų šakelėmis, žemuogių lapeliais arba sudėti tarp žalumynų (daigintų avižų, rugių želmenėlių). Ant stalo avinėlis – Prisikėlimo simbolis. Velykų avinėlis – Kristaus simbolis – ant Velykų stalo išliko iki šiol.

Velykų rytą vaikai stengėsi kuo anksčiau atsikelti – Velykės dovanėles, o gal ir ją pačią pamatyti. Vaikai paprastai rasdavo margučių, įdėtų į šlepetes, prie pagalvės, lovoje, ant palangės. Bet ne visiems būdavo įdėta vienodai: geresniems daugiau, blogesniems mažiau, o kiti visai negaudavo. Būdavo, be margučių, vaikai rasdavo ir zuikio pyrago. O kur dar margučių ridenimas, kiaušniautojai, laistymasis ir plakimas, velykiniai žaidimai... Tai jau būdinga antrajai Velykų dienai.

Trečioji Velykų diena (šiuo metu jau nebešvenčiama) vadinama "ledų diena". Manoma, kad tą dieną negalima judinti žemės, dirbti jokių lauko darbų.

Ilgai lauktos šv. Velykų šventės, didelius ir mažus pakylėja, pripildo Prisikėlimo džiaugsmo.

Prieštaravimą tarp miesto ir kaimo laimi miestas

Almantas Blažys Rokiškio rajono meru išrinktas sausio 29 dieną, tad Žemės ūkio skyriaus viršininko kabinetas buvo tuščias lygiai du mėnesius. Kovo 29 dieną, laimėjęs Panevėžio apskrities administracijos konkursą, naujuoju vadovu paskirtas to paties skyriaus vyriausiasis specialistas kaimo reikalams Antanas Kumpauskas.

Iš biografijos. Gimė 1940 metais derlingų Pasvalio lygumų Toliūnų kaime, prie Lėvens. Tėvai – ūkininkai. Baigė Lietuvos žemės ūkio akademijos inžinerijos fakultetą. Pradėjo dirbti Biržų gamyklų valdyboje, bet jau 1965 metais paskirtas statomos Rokiškio grūdų perdirbimo įmonės vyriausiuoju inžinieriumi. Vėliau dirbo "Žemūkttechnikos" rajono susivienijime, o nuo 1992 metų Rokiškio rajono valdybos Žemės ūkio skyriaus viršininko pavaduotoju ūkininkų reikalams. Žmona Janina namų šeimininkė, sūnus Vidas – vokiečių firmos "Bosch" atstovas Kaune, dukra Rima mokytoja Rokiškyje.

DAR SENAJAME KABINETE SU NAUJUOJU RAJONO ŽEMĖS ŪKIO SKYRIAUS VIRŠININKU KALBĖJOSI "PRAGIEDRULIŲ" KORESPONDENTAS STASYS VARNECKAS.

- Jūs esate rajono tarybos krikščionių demokratų frakcijos narys. Ar tai Jums nepadėjo laimėti konkurso?

- Mano oponentas buvo verslininkas, o praeityje ūkio vadovas Vidmantas Pumputis. Po konkurso jis man paspaudė ranką ir pripažino, kad jam jau beveik 10 metų neteko tiesiogiai domėtis žemės ūkiu. Tai, matyt, ir lėmė, kad mano kompetencija konkurso komisijai pasirodė geresnė. Jokios politikos mano oponentas neižvelgė.

- Žemės ūkis susideda iš dviejų struktūrinių komponentų – žemės ūkio bendrovių ir ūkininkų ūkių. Kuriam iš jų atiduodate simpatijas?

- Šiuo atveju savo simpatijų niekam nedalinu. Manau, kad teisę egzistuoti, stiprėti turi ir bendrovės, ir individualūs ūkiai. Konkurencijos tarp jų nėra ir negali būti, nes ir vienu, ir kitu problema adekvačios. Konkurenciją tarp kaimynų pavadinčiau paprastu pavydu.

- O konkurenciją tarp miesto ir kaimo

arba, kaip dažnai sakome, prieštaravimus pripažįstate?

- Be abejo. Ir vieni, ir kiti nori brangiau parduoti, pigiau pirkti.

- Ir kas, Jūsų nuomone, laimi šioje kovoje?

- Miestas. Žemės ūkio produktų supirkimo, perdirbimo įmonės, kad ir kaip mes to nenorėjome, atsidūrė miestelėnų rankose. Jie diktuoja supirkimo kainas, kvotas, nustato atsiskaitymo terminus arba jų iš viso nesilaiko. Nelygybė aiški. Už linus, rapsus, grūdus mūsų rajono žemdirbiams perdirbimo įmonės šiuo metu skolingos per 1,5 milijono litų, nors delpinigių jos mokėti neprivalo. O štai pabandytų žemdirbiai laiku nesusimokėti SODR-ai, mokesčių inspekcijai – procenteliai iš karto auga. O kas, pasakykite, skolon davė valstiečiui? Ne, mokėk iš karto! Jei neturi pinigų, imk kreditą su procentais,

Nukelta į 3 psl.

Skaitantiems priklauso pasaulis

Salvinija Kalpokaitė

Nuo 1967 – ujų balandžio 2 – ają visas pasaulis mini kaip Vaikų knygos dieną (H.K. Anderseno gimimo diena - aut. past.). Šios šventės iniciatorė yra Tarptautinė vaikų knygos taryba (IBBY), kurią kasmet remia vis kitas IBBY nacionalinis skyrius. Dažniausiai garsus rašytojas parašo atvirą laišką pasaulio visuomenei, o žinomas dailininkas kuria plakatą. Šių metų šventės rėmėjai – ispanai. Į vaikus ir suaugusius kreipsis Migelis Andželas Fernandesas – Pačekas – vaikų knygų autorius, iliustratorius, dizaineris, kelių televizijos laidų vaikams bendradarbis, laimėjęs IBBY Ispanijos skyriaus (OEPLI) organizuotą konkursą sukurti 1999 m. Tarptautinės vaikų knygos dienos kreipimąsi. "Sutinku, nuo aistros gal apakęs esu, kai sakau: iš visų žmogaus kūrinų Tu pati didingiausia, puikiausia, knyga mano, Meile mano", - rašo M.A. Fernandesas-Pačekas.

Septintus metus iš eilės IBBY Lietuvos skyrius ir Nacionalinės Martyno Mažvydo bibliotekos Vaikų literatūros centras šią šventę mini ir Lietuvoje. O kuo gali savo skaitytojus pradžiuginti mūsų rajono Viešoji biblioteka?

Neseniai Rokiškio miesto biblioteka (įsikūrusi vaikų darželyje – mokykloje "Ažuoliukas") surengė disputą "Ar gyvas knygne-

Šiandien - Tarptautinė vaikų knygos diena

šių atminimas?" Jame dalyvavo "Romuvos" vidurinės mokyklos bibliotekininkių būrelis narės (ved. bibliotekininkė Alicija Matiukienė). Veikė spaudinių paroda "Knygnešio likimus prisimenant". Su paroda supažindino vyresnioji bibliotekininkė Sigita Kavaliauskaitė, o disputą vedė jos kolegė Reda Kiselytė.

Viešosios bibliotekos Vaikų literatūros skyrius (ved. Julija Staigienė) paminėjo rašytojo Petro Cvirkos 90 – asias gimimo metines. Ta proga buvo surengta viktorina – konkursas "Nemuno šalies ažuolas", veikė spaudinių paroda "Kūrybos šaknys". Renginio vedėjas pelėdžiukas Mikis supažindino vaikus su P.Cvirkos gyvenimu ir kūryba.

Viktorinos superfinale dalyvavo ir nugalėtoja tapo Justė Žekaitė, J.Tumo – Vaižganto vidurinės mokyklos VI klasės mokinė. Daugiausia taškų surinko Darius Masiulis, taip pat J.Tumo – Vaižganto VI klasės mokinys.

Renginio metu buvo paskelbti Užgavė-

nių konkurso "Mano kaukės" nugalėtojai. Už geriausias, įdomiausias kaukes apdovanoti Ugnė ir Ernesta Masiulytės, Malvina Majauskaitė, Kristina Alsytė, Ingrida Ruželytė, Džordana Kariniauskaitė, Justė Žekaitė, Martyna Aleksandravičiūtė.

Vaikų bibliotekos skaitytojai dalyvavo Vilniaus mokytojų namų ir visuomeninio judėjimo "SOS planeta" paskelbtoje akcijoje Pasaulinei žemės dienai paminėti, piešė, rašė laiškus, o kovo 26 dieną vykusiam renginyje ant gaublio rašė linkėjimus žemei.

Tarptautinei vaikų knygos dienai skirta viktorina – konkursas "Versi knygos lapus ir stebuklai pabus". Birželio pradžioje vyks tradicinė rajono lėlių teatrų šventė "Šypsenele, nepabėk", kurioje dalyvaus ir Vaikų literatūros skyriaus lėlių teatras "Padaužiukai" (renginių organizatorė, teatro įkūrėja vyresnioji bibliotekininkė Nadiežda Ivanova).

Pasaulis priklauso skaitytojams. Skaitydami mes galime nukeliauti į bet kurią pasaulio šalį, aplankyti tolimas planetas. Skaitydami galime įsiskverbti į kito žmogaus jausmus. Kokie lobiai laukia mūsų, o ypač vaikų! Tereikia atsiversti knygą...

Prieštaravimą tarp miesto ir kaimo laimi miestas

Atkelta iš 2 psl.

bet sumokėk. Žodžiu, jeigu kaimo ir miesto žmogų laikytume dviem to paties tėvo sūnumis, tai pirmasis yra labiau panašus į posūnį. Ne veltui perfrazuojamos pasakos.

- Kokios?

- Kad ir tokia. Gyveno trys broliai. Du buvo protingi, trečias – valstietis...

- Tokiom pasakom visus išbaidysite iš kaimo.

- To nenoriu. Dirbdamas Žemės ūkio skyriaus vadovu, stengsiuosi, kad ir Rokiškio valstietis taptų protingas, nepriklausomas, išdidus. Na, o jeigu iš kaimo kas nors ir pabėgs – laimingo kelio! Kaime jaučiamas žmonių perteklius, jame turi pasilikti darbščiausi ir protingiausi.

- Kaip Jūs vertinate dabartinę situaciją kaime?

- Situacija sunki, bet jos krizine nepavadinčiau – spalvų tirštinti nereikia. Manau, joje atsispindi miesto ir kaimo prieštaravimai.

Norėčiau tikėti, kad valdžia palaikys kaimo žmones, arba bent jau stengsis surasti protinę kompromisą.

Šiuo metu mūsų rajone yra 55 žemės ūkio bendrovės ir 2760 ūkininkų. Kovoje dėl būvio dar palyginti tvirtai laikosi Čedasų, Gerkonių, Lailūnų, "Lėvens krantų" ir kai kurios kitos žemės ūkio bendrovės. Galėčiau suminėti daugiau kaip 100 ūkininkų, turinčių ištis didelių užmojų ir jau nemažai pasiekusių.

- Mūsų rajono žemės nepriklauso priderlingiausių. Obelių krašte jos iš viso netinka tradicinei žemdirbystei, kuri buvo vystoma iki šiol. Ką patartumėte, pavyzdžiui, Aleksandravėlės, Kriaunų, Zarinikiškio valstiečiams?

- Protingi miestelėnai jiems dažnai patarinėja užsiimti agroturizmu. Jūs, sako, gyvenate tarp kalvų ir ežerų – lietuviškoj Šveicarijoj, tai ir užsiimkite turizmo bizniu. Gal ir yra proto tokiuose patarimuose, bet jų įgyvendinimas toks brangus, kad valstiečiui iš karto rankos nusvyra.

Kviečius, rugius, miežius nederlingose žemėse, be abejo, teks pamiršti. Bet yra rapsai, grikliai. Yra pagaliau pieno galvijininkystė, nes ir kalvose galima įrengti neblogas ganyklas. Ačiū Dievui, akcinė bendrovė "Rokiškio sūris" yra viena iš tų, kurios dar nenusigrėžė nuo valstiečio, padeda jam ir lengvais kreditais, ir laiku atsiskaitydama už pieną.

Apie ateitį galvojantiems ūkininkams patarčiau atkakliau belstis į Kaimo rėmimo fondą. Pernai jis buvo atviras visiems, kas tik norėjo. Iš 1,8 milijono litų 96 procentai lėšų skirta ūkininkų įsikūrimo programai.

Rajono Žemės ūkio skyrius nėra kažkokia kontroliuojanti ar nurodinėjanti įstaiga. Mes stengsimės kaime įgyvendinti šalies įstatymus ir sudaryti sąlygas žmogaus iniciatyvai. Labai norėčiau, kad kaimo teisinė bazė kuo greičiau pasipildytų Ūkininko įstatymu, kurį priimti kažkodėl delsiama.

- Ačiū už pokalbį, linkiu sėkmės naujame poste.

Kaimo žmones vaistais aprūpins viena vaistinė?

Vygandas Pranskūnas

Vasario 11 dieną šalies sveikatos apsaugos ministras Mindaugas Stankevičius išleido įsakymą "Dėl kaimo vietovių gyventojų aprūpinimo vaistais". Patvirtinta nauja kaimo vietovių gyventojų aprūpinimo vaistais tvarka. Tose kaimo vietovėse, kur nėra vaistinės ar jos filialo, vaistai netrukus bus parduavinėjami pirminės sveikatos priežiūros įstaigose – ambulatorijose, medicinos punktuose.

Rajone už šį darbą bus atsakinga vaistinė, kuri, beje, turės atitikti nustatytus reikalavimus. O reikalavimai tokie: vaistinė turi turėti vaistų atsargų patalpas (ne mažesnes kaip 50 kv. m); transporto priemonės ir techninį personalą; kompiuterinę vaistų paieškos, važtaraščių išrašymo ir apskaitos, kompensuojamųjų vaistų receptų apskaitos sistemas. Vaistinės vedėjo įsakymu turi būti paskirtas provizorius, atsakingas už kaimo gyventojų aprūpinimą vaistais, ir patvirtinta vaistų tiekimo, laikymo, pardavimo ir apskaitos pirminės sveikatos priežiūros įstaigose tvarka.

Vaistinė, pageidaujanti aprūpinti rajono kaimo gyventojus vaistais per pirminės sveikatos priežiūros įstaigas, turės pateikti prašymą Sveikatos apsaugos ministerijos Vaistų politikos departamentui. Ministro patvirtintoje kaimo vietovių gyventojų aprūpinimo vaistais tvarkoje nurodyta, kad jei prašymus gauti leidimą pateikia kelios to paties rajono vaistinės, prioritetas bus teikiamas tai vaistinei, kuri anksčiau aprūpino kaimo gyventojus vaistais per to rajono pirminės sveikatos priežiūros įstaigas, taip pat turi geresnę materialinę bazę, nebuvo bausta už farmacinės veiklos pažeidimus.

Mūsų rajone yra kelios vaistinės, tačiau minėtus reikalavimus, aišku, atitinka ne visos. Pakalbinome dviejų stambiausių vaistinių vadovus ir paklausėme, ar jų įstaigos pretenduos pasinaudoti teise aprūpinti vaistais kaimiečius, ar tenkina nustatyta naujoji tvarka.

Rokiškio centrinės vaistinės, esančios Respublikos gatvėje, vedėja Stasė Mikėnienė sakė, kad prašymą tiekti vais-

tus pirminės sveikatos priežiūros įstaigoms tikriausiai rašys, nors netiki, jog Sveikatos apsaugos ministerijos Vaistų politikos departamentas pasirinks būtent

S.Jasiulevičius sakė, kad naujoji tvarka - netobula.

jų vaistinė. Vedėja patikino, kad vaistinė atitinka keliamus reikalavimus, tik tai neturi automobilio vaistams išvežioti. "Tačiau jei laimėtumėme konkursą, automobilį tuoj pat įsigytume", - teigė S.Mikėnienė.

Vedėja taip pat sakė, kad naujoji kaimo gyventojų aprūpinimo vaistais tvarka jų vaistinei paranki, nes iki šiol privačios vaistinės vaistus daugiausia tiekė toms ambulatorijoms, medicinos punktams, kuriems labiausiai apsimoka.

Be to, centrinė vaistinė tiekė tik tuos vaistus, kurie parduodami pagal receptus.

"Sauliaus vaistinės" savininkas Saulius Jasiulevičius tvirtino nesutinkąs su kolegės pasakymu, jog privatininkai "pasiglemžė" pelningiausius punktus.

Anot S.Jasiulevičiaus, į Lukštų, Lašų, Martinonių medicinos punktus tiekti vaistus nėra pelninga. Tik Kriaunų punktas, Laibgalių ir Jūžintų ambulatorijos, su kuriomis sudarytos sutartys, šiek tiek didesnės, todėl ir vaistų čia parduodama daugiau. S.Jasiulevičius sakė, jog šios pirminės sveikatos priežiūros įstaigos savarankiškai sudarė sutartis su jo vaistine, nes joms siūlomos sąlygos pasirodė priimtinesnės.

Nukelta į 5 psl.

Iš policijos suvestinių

Nuo kovo 29 iki 31 d. policijos pareigūnai nubaudė 7 neblaivius piliečius, pasirodžiusius viešose vietose, registravo 2 nedidelio chuliganizmo atvejus, 1 smulkų grobimą, 4 asmeninio turto vagystes. Išaiškinta 18 kelių eismo taisyklių pažeidimų (4 vairuotojai buvo neblaivūs).

Kovo 29 d.

Gautas pranešimas telefonu iš T.V., dirbančios AB "Rokiškio apdaila", kad, nupjovus pakabinamą spyną, įsibrauta į remontuojamą namą Vytauto gatvėje. Pavogta įvairių statybinių medžiagų bei buities reikmenų.

Rokiškio Taikos gatvės gyventoja P.J. pastebėjo, jog nuo jos automobilio "Ford Fiesta" priekinio ir galinio bamperių dingusios plastmasinės detalės.

Miliūnuose sulaikytas juodupietis A.B., automobiliu VAZ-2101 gabenęs 10 litrinių butelių su skysčiu, turinčiu alkoholio kvapą.

Kovo 30 d.

Apie 11.45 val. Rokiškio Respublikos gatvėje automobilis "Ford Escort" partrenkė pėsčiąją D.Z., kuri paguldyta į ligoninę.

Iš J.Tumo – Vaižganto vidurinės mokyklos rūbinės pavogta striukė.

Apie 13 val. Juodupėje sulaikytas E.P., kurio arkliniame vežime rasti 49 litriniai plastmasiniai buteliai su bespalviu skysčiu, turinčiu alkoholio kvapą. To paties piliečio namuose aptikta dar 50 tokių pat butelių.

Apie 19 val. kelyje Pandėlys – Rokiškis sulaikytas automobilis "Opel Ascona", vairuojamas Rokiškio Pirties gatvės gyventojas D.P. Mašinoje rasti 28 pusantro litro talpos buteliai su alkoholio kvapą turinčiu skysčiu.

Nedeginkime žolės!

Kovo 30 d. Mainėivose Bronius Žilinskas savo kieme sumanė deginti žolę. Vėjas liepsną pūstelėjo namo link, užsidegė siena. Kai atvažiavo ugniagesiai, ugnis jau buvo pasiekusi stogą...

Grįždami iš Mainėivų, ties Mitragaliu, ugniagesiai užgesino apie 1 ha degančios pievos...

Rokiškio sukarintos priešgaisrinės dalies pareigūnai perspėja: nedeginkite žolės, nes gali įvykti skaudi nelaimė.

Kaimo žmonės vaistais aprūpins viena vaistinė?

Atkelta iš 4 psl.

"Sauliaus vaistinės" savininkas teigė neketinąs monopolizuoti vaistų tiekimo kaimo gyventojams, nors sieks, kad jo vaistinė gautų teisę medikamentais aprūpinti medicinos punktus, ambulatorijas.

S.Jasiulevičius pripažino, kad naujoji aprūpinimo vaistais tvarka netobula, "slidus" darbo apmokėjimo, sutarčių sudarymo klausimas, patvirtintoje tvarkoje yra "duobių", todėl ne visi farmacininkai norės dalyvauti konkursuose. "Mes, jeigu bus per sunku, teisės ap-

tarnauti kaimo medicinos įstaigas atsisakysime", - sakė S.Jasiulevičius.

Vaistinė, gavusi leidimą tiekti vaistus, darbuotojams, atsakingiems už vaistų pardavimą pirminės sveikatos priežiūros įstaigose, turės priskaičiuoti darbo užmokesčio fondą 5 proc. nuo parduotų vaistų sumos ir išmokėti atlyginimus, kurie negali būti mažesni nei 215 Lt (pusė etato). Dar transporto išlaidos. Žodžiu, vaistininkams reikės "suktis", kad punktuose ne tik nestigtų vaistų, bet ir jų pardavimas nebūtų nuostolingas.

Pasak Sveikatos apsaugos ministerijos Vaistų politikos departamento direk-

toriaus Gintauto Viskaičio, dabar, kai vaistai tiekiami ten, kur apsimoka, tik 35 proc. kaimo gyventojų aprūpinami reikalingais medikamentais. O kai kurių punktų felčerės prisipažino, jog už savo pinigus perkančios vaistus ir juos perparduodančios gyventojams. Tai – nelegali prekyba. Dėl šių ir kitų priežasčių ir buvo sumanyta naujoji tvarka.

Beje, S.Jasiulevičius sakė, kad tik balandžio pabaigoje bus sudaryta komisija, kuri spręs, kurioms vaistinėms suteikti privilegiją aptarnauti kaimo medicinos įstaigas.

Pasaulis piktas net ir prieš Velykas

Stasys Varneckas

"Kai pamatysite sunaikinimo pabaisą stovint ten, kur jos neturi būti, tuomet, kas Judėjoje, tebėga į kalnus, kas bus ant stogo, tenelipa žemėn ir teneina ko nors paimti iš namų, o kas laukuose, tenegrižta pasiimti apsiausto... Anomis dienomis užguls toks suspaudimas, kokio nėra buvę nuo pradžios pasaulio..."

Perskaičius šias eilutes galima pagalvoti, kad tai Jugoslavijos karinės vadovybės instrukcija, skirta gyventojams, kurių šalį štai jau dvi savaites bombarduoja NATO raketos ir lėktuvai. Tačiau atidesnis skaitytojas iš karto pastebės, jog tai tik citata iš Evangelijos pagal Morkų, Kristaus žodžiai, pasakyti prieš pat jo Kančią ir Prisikėlimą. Žodžiu, prieš pat šv. Velykas, kurių mes su viltimi ir džiaugsmu laukiame ir dabar, po 2000 metų.

O Europoje siaučia naikinimo pabaisa, daug žiauresnė negu Kristaus ir jo apaštalų laikais, nes per du tūkstančius metų žmogus labai išstobulino naikinimo technologiją. Sodomos ir Gomoros tragedija, matyt, būtų panaši į vaikiškų petardų sproginėjimą, palyginti su "tomahaukų" ir "tornadų" naikinančia ugnimi. Tačiau tarp tūkstantmečių yra nenutrūkstanti sąsaja: visi karai kyla iš neapykantos, egoizmo.

Pasaulis įvairiai reaguoja į Kosovo konfliktą, išryškėjo politinis, nacionalinis angažuotumas.

Lietuva nekantriai beldžiasi į Europos Sąjungos ir NATO duris, tad ir mūsų valdžios oficiali pozicija, matyt, yra tik to beldimosi dalis.

REZONANSAS

Šv. Velykų laukiame aptarinėdami ir kitą įvykį – atnaujintą kunigo Ričardo Mikutavičiaus nužudymo bylą. Generalinis prokuroras Kazys Pėdnyčia konstatavo, kad ši byla buvo tiriama itin aplaidžiai, ir dabar raunasi plaukus, pergryvendamas dėl savo pavaldinių klaidų. Kažkas jam patarė pagailėti savo galvos, nes šalyje tiek daug neištirtų bylų, kad greitai nebebus ko rauti. Beje, Kazys Pėdnyčia vis dažniau vadinamas "kišeniniu prokuroru", o prezidentūra jau ketina susigrąžinti teisę siūlyti generalinio prokuroro kandidatūrą. Ta teisė buvo išplėsta iš prezidento Algirdo Brazausko.

Lietuvos prezidentas tebeturi teisę teikti Seimui kandidatūrą į valstybės kontrolieriaus pareigas. Nepaisydamas neigiamos konservatorių reakcijos, Valdas Adamkus į šį atsakingą postą siūlo Nepriklausomybės akto signatarą, buvu-

sį Seimo narį, socialinių mokslų daktarą Audrių Rudį. Deja, jis priklauso socialdemokratų partijai, o Seimo valdančioji dauguma, matyt, norėtų politiškai artimesnio valstybės kontrolieriaus.

Lietuvos prezidentas Valdas Adamkus į norus, nesvarbu kieno pareikštus, nelabai atsižvelgia. Jo konfliktas su premjeru Gedimynu Vagnoriumi ir toliau gilėja, nors Seimo pirminkas Vytautas Landsbergis ir siūlo "iššaldyti politikų tarpusavio išpuolius ir kaltinimus", kviečia prezidentą, premjerą, politinius veikėjus, žiniasklaidos vadovus pokalbiui.

Prieš šv. Velykas nustebino dar viena akcija: sunaikinti "Lietuvos telekomo" privatizavimo dokumentai – 140 bylų. Į makulatūrą jos buvo perduotos po trijų dienų, kai jomis pradėjo domėtis Valstybės kontrolė, mėgindama patikrinti akcinės bendrovės "Lietuvos telekomas" privatizavimo teisėtumą. Dabar to padaryti bus nebeįmanoma, nors šiokių tokių vilčių yra: dokumentų kopijas galima rasti Anglijoje.

O po dviejų dienų – šv. Velykos. Pasaulis tiki, kad jas bus leidžiama ramiai švęsti ir Jugoslavijos krikščionims, nors ta santykinė ramybė bus tik naujų antskrydžių laukimas. Bet Kristaus prisikėlimas visada suteikia taikos, ramybės ir meilės viltį.

Želdindami sodybas nedarykime klaidų

Juozas Matuzonis

Atėjo pavasaris, pats geriausias metas augalams sodinti, jiems prižiūrėti. Todėl norėtusi pasidalinti kai kuriomis mintimis apie sodybų aplinkos sutvarkymą.

Pradėdami želdinti sklypą pirmiausia nuspręskime, kur bus daržas, šiltnamiai, sodas, dekoratyvinė augmenija, žalioji veja, poilsio zona. Poilsio kampeliui reikalinga vieta, kurios nepasiektų kelio dulkės, nematytų praeivių akys, būtų jauku. Be to, vertėtų paisyti Vyriausybės priimtų nutarimų, nurodančių, kaip sodinti medžius ir krūmus. Pavyzdžiui, obelys, trešnės ir kiti medžiai nuo kaimyninių valdų ribų turi būti ne arčiau kaip 3 m, vyšnios, slyvos – 2 m, serbentai, agrastai ir kiti krūmai – 1 m.

Labai klysta sodybų šeimininkai, dekoratyvinius augalus sodindami be iš anksto parengto plano. Dažnai, nepagalvodami apie suaugusių medžių bei krūmų dydį, reiklumą dirvožemiui, augalus susodina per tankiai. Augdami jie vienas kitą nustelbia, o po kelerių metų tenka retinti.

Šiuo metu medelynuose ir pas privačius augintojus yra įvairių dekoratyvinių, nepigių medžių bei krūmų. Pinigingas sodybos savininkas perka gražų augalą, net nežinodamas, kur jį sodins, kokio jam reikės dirvožemio, kokio dydžio jis užaugs, kiek jam reikės šviesos. Dar blogiau, kai egzotikos mėgėjai susižavi iš užsienio atvežtais, daug kainuojančiais, lietuviškų žiemų nepakeliantiais medžiais ir krūmais. Tokiais augalais nereikėtų žavėtis, nes jie neprisitaikę prie mūsų klimato. Jie paprasčiausiai žus. Ieškokime aklimatizuotų sodinukų, kurių įvairiausių rūšių šiuo metu Lietuvoje auginama pakankamai.

Daug kas sodina lapuočių ar spygliuočių gyvatvores. Sodinukų rūšis pasirenkime atsižvelgdami į gyvatvorės paskirtį: palei gatvę, "paradinėje" namo pusėje, tinka neaukštų rūšių krūmai, o norėdami "pasislėpti" nuo kaimynų, dulkėtų kelių, sodinkime visai kitokius augalus. Čia tiks spygliuoti ir tankių šakų lapuočiai – įvairios gudobelės, Kaukazo slyva, skiautėtalapė obelis ir kt. Labai klystama, jei pasodinus gyvatvorę, sodinukai nenukarpomi. Karpyti gyvatvores reikia kasmet iš trijų pusių, po truputį (5-10 cm) jas keliant aukštesn. Taip prižiūrima gyvatvorė užaugs labai tanki, tiesiog nepraeinama. Dalis gyventojų gyvatvorės augalus sodina 2 eilėmis. Taip sodinti tikrai nebūtina, nebent norėtume išauginti labai plačią gyvatvorę.

Šiuo metu Rokiškio rajone madinga vakinė tuja. Kai kurių sodybų ribos apsodinamos vien jomis. Jei taip apsodins visi kaimynai ir tujos nebus žemai karpomos, tai po keliolikos metų tokios gatvės atrodys lyg "lageriai", suskirstyti kvartalais. Pamenu, želdinių projektavimo paskaitų metu žymiausieji dėstytojai tujas priskyrė kapinių augalams. Sodybose rekomendavo sodinti tik vieną kitą įvairesnių formų tują.

Šiandien žalioji veja yra vienas pagrindinių želdinių komponentų. Daugelis mano, kad pakanka pabarstyti žolių sėklų – jos sudygs ir bus gražu. Nepamirškime, kad vejos dirvožemio paruošimas, jos priežiūra reikalauja daugiau darbo negu daržovių auginimas. Gerai įrengta, prižiūrima veja gali džiuginti daug metų. Tik ją reikia reguliariai tręšti, šienauti.

Važiuodami pirkti augalų, nepamirškime pasiimti medžiagų augalų šaknims pridengti. Tam tinka drėgnų durpių pjuvenos, skudurai ar nors polietileno plėvelė. Atvežti sodinukai tuojau pat sodinami arba jų šaknys laikinai apkasamos žemėmis, paliejamoms vandeniui.

Sodinukai sodinami į panašų gylį, kokiam augo medelyne. Per ilgos šaknys trumpinamos. Sodinant šaknys paskleidžiamos į visas puses. Nenaudokime per daug trąšios žemės. Aplink pasodintą sodinuką padaromas įdubimas, kad laistant į šonus nenubėgtų vanduo. Aukštesni medeliai prišami.

Prisiminkime: nėra negražių augalų, yra tik neskoningai susodinti ir neprižiūrimi želdiniai.

Tu tik neklausk!

Vytautas Garška

Sovietmečiu, prieš mano valią, buvau paskirtas "Žinijos" draugijos pirmininku. Šių pareigų visi vengė. Niekas iš dirbančiųjų nenorėjo skaityti paskaitų.

Partkomas ypač kritikuodavo, kad nėra ateistinio turinio paskaitų. Lektoriams – ateistams partkomas suteikdavo daug privilegijų. Galėjai be eilės gauti butą, taloną automobiliui, baldams...

Kartą, nors aš nebuvo TSKP narys, direktorius ir partinis aktyvas įpareigojo mane vykti į Vilnių, į ateistinių paskaitų seminarą. Žinodami, kad nesu ateistas, perspėjo: "Tu tik nieko neklausk!" Man buvo patarta tų paskaitų neklausyti, o tik užsiregistruoti ir pažymėti komandiruotę.

Lektorius, buvęs vienuolis, skaitė paskaitą tema "Lektoriaus sugebėjimas prisitaikyti priklauso nuo susirinkusios auditorijos". Pagrindinė mintis – kaip išvengti klausimų, nesusikompromituoti.

Paskutinė lektorė buvo moteris, dažnai kalbėjusi antireliginėmis temomis radijo laidoje. Šįkart jos paskaitos tema – "Pasaulio atsiradimas". Ji aiškino, kad pasaulis atsiradęs prieš milijardus metų iš ūkų. Ūkai šilo, šalo, sustingo...

Aš pasiteiravau, iš kur ji žinanti, kas dėjos prieš milijardus metų. Ar gali iš ūkų susikurti toks nuostabus pasaulis?

Lektorei pasiūliau, kad geriausia būtų, jei specialioje radijo laidoje susitiktų patyrę ateistas ir teologas. Tokiu būdu žiūrovai išklaustų abi puses. Lektorė buvo atvira ir patikino, kad visoje sąjungoje nerasime nė vieno ateisto, kuris sutiktų diskutuoti su teologu – mokslininku.

Po paskaitos iš rūmų su lektore išėjome kartu. Nors gatvėje kiekvienas iš mūsų pasukome skirtingomis kryptimis, tačiau jčiau, kad skaičiusios paskaitą moters pasamoneje "ūkai" sklaidėsi...

